

גיליון הורים פרשיות מטות מסעי

שלום להורים היקרים,
פרשת מטות ופרשת מסעי עוסקות בנושאים רבים לפני הכניסה לארץ.
בפרשת מטות נלמד על הפרת נדר ושבועה, נקמת בני ישראל במדין, כעסו של משה על מפקדי הצבא שלא הרגו את נשות מדין, הצייווי על חלוקת השלל התרומות בין אנשי הצבא לעם ישראל ותרומת הקודש, דיני הגעלת כלים, נחלת שבטי גד, ראובן וחצי שבט מנשה.
בפרשת מסעי נקרא על סיכום מסעות בני ישראל במדבר והצייוויים לעקור עבודת אלילים מהארץ והצייווי על גירוש יושבי הארץ לאחר הכיבוש.
נלמד בפרשה על גבולות הארץ המובטחת והאנשים מכל שבט שהקב"ה מצווה להנחיל.
הפרשה עוסקת גם בנחלת שבט לוי, ערי המקלט ונחלת בנות צלפחד שירשו את נחלת אביהן אך התחתנו בתוך שבט מנשה כדי שהנחלה לא תעבור.

לקראת השבת מצורפים עשרה סיפורים. מומלץ להכין את המסר לפני כן.
שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

"איש פי ידר נדר לה' לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה."
מובא במדרש רבה:

אמר להם הקב"ה לישראל לא תהיו סבורים שהותר לכם להישבע בשמי, אפילו באמת - אין אתה רשאי להישבע בשמי, אלא אם כן יהיה בך כל המידות האלו: "את ה' אלוקיך תירא, ואותו תעבוד ובו תדבק" ורק אז ו"בשמו תישבע" (דברים ו, יג). אם יש בך כל המידות האלו אתה רשאי להישבע ואם לאו אין אתה רשאי להישבע!
וידבר משה אל ראשי המטות, איש פי ידר נדר לה' (במדבר ל, ב ג).... אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, לא תהיו סבורים שיהיה לכם להישבע בשמי אפילו באמת, אין אתה רשאי להישבע בשמי אלא אם כן יהיו בך כל המידות האלו (דברים ו, יג): את ה' אלוקיך תירא.... ואתו תעבוד.... ובו תדבק.. אם יש בך כל המידות האלו אתה רשאי להישבע, ואם לאו אין אתה רשאי להישבע
ננסה להבין מדוע רק אדם צדיק שיש בו את כל המידות הללו יכול להישבע?! וכי לא יכול להיות אדם פשוט או אפילו רשע שישבע ויקיים?!

כדי להבין את התשובה נקדים משל למה הדבר דומה:

היו היו, שני שכנים עניים, אחד מהם היה חוטב עצים והשני היה גנב, לשניהם היו בנות שהגיעו לפרקן וצריכות להינשא.
כאשר הגיעו בנותיו של חוטב העצים לפרקן השיא אותן אביהן ברוב פאר והזר, ואילו הגנב לא היה לו כסף דיו על מנת להשיא את בנותיו ונשארו אלו בביתו עד לגיל מאוחר מאד.

הגנב היה מתוסכל עד למאוד, הייתכן ששכנו "מצליח" יותר ממנו?! ולכן הפציר הגנב בשכנו שיסביר לו איך הצליח להשיא את בנותיו ולתת להן נדוניה, בשעה שהוא עני ואביון כמוהו?
השיב לו חוטב העצים, שכך הוא מנהגו: ביום שבו שנולד לו ילד, עושה לעצמו קופת חיסכון קטנה הסגורה במנעול ובריה, ויום הוא נותן בתוכה שקל אחד, ועד שיגיע הבן לפרקו כבר יש לו עברו כל צרכי הנישואין. חוטב העצים הציע לשכנו שיעשה כך גם הוא, ארגז קטן סגור במנעול גדול וחזק וייתן בתוכו מידי יום מטבע עד שיתמלא ויהיה לו - לצרכי ביתו ובנותיו.
כשמע הגנב את דבריו ואת עצתו, פרץ בצחוק ואמר: "העצה הזאת טובה רק עבורך, כי כאשר תיתן את המטבע לתוך הארגז הסגור, יהיה מונח עד שיגיע הילד אל פרקו, ואין חשש שתפתח אותו לפני הזמן גם אם תהיה דחוק, אבל אנוכי, הלא גנב אני, ואני פותח מנעולים הכי מתוחכמים אשר סגרו אחרים, וכל שכן מנעול פשוט וקטן כזה אשר אני שמת... הרי שבוודאי שאני אפרוץ אותו כאשר אהיה דחוק לכסף..."

וכן הוא הנמשל:

מי ששומר על תורה ומצוות יכול לשמור על מסגרת ולקיים את נדרו, אבל פורץ המסגרות אשר גדרה התורה לא יוכל לשמור הבטחתו ויפרוץ בקלות את המסגרת שיצר בעצמו ... מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ב' לשולחן שבת

פרשת מטות נפתחת בנושא הנדרים וחשיבות הדיבור של האדם "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל' – ג'). ומסופר בתלמוד (כתובות עז) כשהגיע זמנו של רבי יהושע בן לוי להפטור מן העולם, הגיע אליו מלאך המוות כשסכיניו שלופה בידו. ביקשו רבי יהושע להראות לו ברגעיו האחרונים את מקומו בגן עדן. הסכים לכך מלאך המוות, והתחילו ללכת לשם. בדרך אמר לו רבי יהושע שישאיל לו את סכיניו, כי הוא מתיירא ממנו. ונתן לו את הסכין. כשהגיעו לגן עדן הגביה אותו מלאך המוות והראה לו את מקומו. קפץ רבי יהושע ונכנס לשם בעודו חי, אחז המלאך בשולי גלימתו וניסה לעצור בידו. ואז נשבע רבי יהושע שלא יצא משם. אמר הקדוש ברוך הוא שיבדקו את רבי יהושע אם חזר פעם משבועתו, אז גם עתה יחזור משבועתו וימסר ביד המלאך. ואם לא חזר אף פעם משבועתו ישאר חי בגן עדן. בדקו במעשיו של רבי יהושע ומצאו, שמימיו לא עבר על שבועה אלא שמר תמיד כל מוצא שפתיו. וכך זכה ליכנס חי לגן עדן ולמוות לא היתה שליטה עליו. אנו לומדים את מעלת הדיבור וחשיבות העמידה בהתחייבות בדיבור לכל יהודי.

סיפור ג' לשולחן שבת

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל,ג). מסופר על הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, שכידוע היה מוהל מומחה, ומנהגו היה למול רק בבוקר ומיד לאחר תפילת שחרית. והנה בתו של הצדיק ילדה בן, וביום המילה באו כל החסידים בבוקר להשתתף בברית, והצדיק גמר את תפילתו ונכנס לבית של בתו, ואמר לחסידים שימתינו לו. והוא נכנס לחדר מיוחד וסגר עליו מבפנים ונשאר שם ארבע שעות רצופות, וכולם התפלאו על כך ולא ידעו מתי יצא הצדיק. אבי הבן וגם היולדת הצטערו מאוד כשראו שהקהל הולך ומתפזר ולא נשאר שם כי אם מניין מצומצם, ולאחר זמן מה יצא הצדיק מהבית בשמחה גדולה, ומל את הילד וקרא שמו ליב יהודה. חתנו של הרב דהיינו אבי הבן, הצטער באותו רגע כי רצה לקרוא לבנו שם אחר, אבל שתק. לאחר המילה עשו סעודת מצוה, ובאמצע הסעודה שאל חתנו את רבי לוי יצחק שתי שאלות, שאלה ראשונה למה איחר ארבע שעות ולא מל את התינוק בבוקר כדרכו בקודש? ושאלה שניה למה קרא את שמו יהודה ליב? השיב הצדיק לחתנו, אספר לך ולכל המסובים את העניין. כשבאתי לכאן ראיתי בדרך ענן שחור ורעש גדול בתוך הענן, רצתי מיד לתוך החדר הזה לשמוע ולראות מה קרה? שמעתי מאחורי הפרגוד כי נפטר צדיק יסוד עולם ושמו רבי יהודה ליב מעיר אפטא. באותו הרגע יצאו כיתות כיתות צדיקים מגן עדן בתופים ובמחולות לקבל את האורח הנכבד. וידוע שצדיקים כאלה כשהולכים לגן עדן צריכים לעבור דרך גיהנם, כשהגיע לאותו המקום, עזב פתאום את כל הגדולה והכבוד וקפץ בתוך גיהנם, אמרו לו: רבינו! מה קרה כאן? אמר להם: "אני מעיד על עצמי שקיימתי "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", וגם קיימתי מצוות פדיון שבויים, ואת זה למדתי מהקדוש ברוך הוא שהוא פדה ששים רבוא נפשות ישראל ממצרים, ואמר השם יתברך שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם ומלואו. ועוד הבטיח לנו שצדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים, לכן אינני זו מכאן עד שאני עושה פדיון שבויים מגיהנם... הלכו הצדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, ושאלו אותו מה לעשות עם רבי יהודה ליב שנכנס לגיהנם ולא רוצה לצאת בידיים ריקות? אמר הקדוש ברוך הוא שיפתחו את הפנקס של פדיון שבויים לראות כמה נפשות הציל בחייו? ומצאו שהציל מאתיים ועשרים, ואז ניתן לו הרשות לקחת מאתיים ועשרים נשמות מגיהנם. מה עשה רבי יהודה ליב? - ירד למדור השביעי ששם היו אותם שיוורדים ואינם עולים הוציא משם כפליים ממספר זה, ובכל מדור שהיה עולה היה מוציא גם משם. אמר לו הממונה: מה אתה עושה? כבר לקחת יותר מכפליים? אמר לו: זה מתנה, והכניסם לגן עדן. וסיים רבי לוי יצחק מברדיטשוב: כשראיתי כוחו של צדיק, קראתי את נכדי יהודה ליב על שמו שיזכה לעשות חיל בתורה...

סיפור ד' לשולחן שבת

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה: "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך", התחיל משה לפייס את הקדוש ברוך הוא על דבר מותו ולא נתפייס. אמר משה: וכי ראוי אני למיתה אחרי שהשגתי מה שלא השיג שום בן אדם, והרי ראוי שאשאיר בחיים ואודיע לבני אדם דרכיך, לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה. ענה לו הקדוש ברוך הוא ואמר: אילו היו החיים טובים לבני אדם, לא הייתי מטעים לאבות העולם טעם מיתה, שהרי הם היו בני אדם גדולים ובודאי הייתי נותן להם לחיות לעולם, ומכאן תראה עד כמה חשובה מיתה לצדיקים, כמו שנאמר: "יקר בעיני ה' המוותה לחסידיו". ובכל זאת לא נתפייס משה. עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: אם אתה רוצה לחיות אלף שנה, הרי בדין שישראל לא יראו בנקמת אויביהם ולא בנקמת המדינים, לפי שמיתתך תלויה בנקמה זו. אמר משה: אם אני עתיד למות לאחר אלף שנה, אין הבדל בדבר, שהרי סוף סוף אצטרך למות. כמו שנאמר (קהלת ה,יא): "מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה". אם כן מוטב שיראו ישראל בנקמת אויביהם ויכניעו אותם ואמות. ולאחר שקיבל הגזירה באהבה, נצטער הקדוש ברוך הוא על מיתתו והיה הדבר קשה מאוד בעיניו. משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו בן קשה, והיה מכעיס את אביו כל שעה. ואימו היתה אוהבת מאוד את הבן הזה. כשכעס המלך, נטל חרב והיה מנופף בה על ראש הבן כדי להורגו. מיהרה אימו ובאה למסור נפשה למות במקום הבן. ראה המלך שאימו מוסרת נפשה על בנה, נתמלא רחמים וסלח לבן. לימים מתה אשתו, התחיל המלך לבכות עליה מרה יומם ולילה. אמרו לו אנשיו: וכי אין עוד אישה בעולם נאה הימנה וטובה הימנה? אמר להם: וכסבורים אתם שעליה אני בוכה, איני בוכה אלא על בני, שכל זמן שאימו היתה בחיים היתה מגינה עליו בשעת כעס. עכשיו שהיא מתה, מי יגן עליו, והרי דומה כאילו הבן מת ונקבר. אף כאן היתה קשה לקדוש ברוך הוא מיתתו של משה, אמר: כל זמן שמשה חי, בשעה שבני

מכעיסים אותי ואני רוצה לאבדם מן העולם, בא משה ומבקש רחמים עליהם ואני סולח לעוונם. כמו שנאמר: "ויאמר ה' סלחתו כדברך". וכן נאמר (תהילים קו, כג): "ויאמר להשמידם לולא משה בחירי", עכשיו שהוא ימות, מי יתפלל עבורם? ויש אומרים שהקדוש ברוך הוא דיבר עם משה דברים קשים, אמר לו: בשעה שעשו בני ישראל את העגל היו אחד עשר שבטים ורק שבט לוי היה עימך שלא נטל חלק בעגל. ובכל זאת שמת נפשך בכפך ויצאת נגד אחד עשר שבטים וכן נגד ערב רב, ונקמת מאת עובדי העגל ולא פחדת. ועכשיו בעניין המדיינית, שאין כאן אלא שבט שמעון שעלולים לצאת נגדך בגלל נשיאם זמרי בן סלוא, ואחד עשר שבטים בודאי יהיו לצידיך, ומכל מקום חששת ושתקת ולא יצאת להנקם בהם, אם כן אתה צריך עכשיו לתקן את הפגם הזה שעשית אז, והנקם ממדין עבור מעשה המדיינית, ואחר כך לאחר שתתקן הפגם, תאסף אל עמך, שתבוא טהור לעולם הבא. (הובא בתורת הפרשה)

סיפור ה' לשולחן שבת

"וידבר ה' אל משה... נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים"

במדרש מובא שהיה משה מתאוה לראות בנקמת מדין ועליו נאמר "ישמח צדיק כי חזה נקם!" משה רבנו בודק האם עדיין נשארה השפעה על בני ישראל מאותם רשעים שניסו להחטיאם.

את דברי המדרש הללו הסביר המגיד מדובנא כדרכו במשל:

עשיר אחד היה לו בן יחיד בחר חמד, אלא שחיסרון גדול היה בו שבכל עת היה נותן עינו בכוס ושותה יין וי"ש לשכרה.

כל תחנוניו של העשיר לא הועילו והבן נשאר בסורו. לימים בא לעיר רופא חכם. מיהר העשיר אליו ותינה בפניו את צערו. שמע הרופא ואמר כי הוא יכול לרפא את הבן מהרגלו הרע עד שכל משקה יהפוך בעיניו למשוקץ.

טיפל הרופא בבן ועשה מה שעשה ולאחר זמן לא רב בא אל העשיר ובישר לו כי הטיפול הצליח והבן שונא יין ושאר משקים.

השגיח האב על בנו וראה כי אכן הוא אינו נוגע לא ביין ולא ביי"ש אולם האב רצה להיות בטוח בהצלחת הטיפול על כן שלח את בנו אל המוזג כדי שיקנה כד יין.

בא הבן לבית המזיגה וביקש כד יין. ירד המוזג למרתף כדי להביא את אשר התבקש והבחור המתין למעלה. על הדלפק עמדו כד יין ריקים וכאשר הריח הבחור את ריח היין היה הריח כה מאוס בעיניו עד אשר לקח מקל ושבר את כל הכדים...

כאשר עלה המוזג מן המרתף וראה את אשר עולל הבחור מיהר ורץ אל אביו וסיפר לו את אשר הזיק בנו בבית המזיגה. שמח האב מאוד ואמר: אל דאגה אני אשלם לך את מלא הנזק אולם שמחה גדולה בליבי כי עכשיו אני נוכח לדעת ששנאת היין בליבו של בני כאשר אמר הרופא.

כן הוא גם הנמשל:

אמר המגיד - משה רבינו ביקש לראות את נקמת מדין כי רצה לברר לעצמו האם בני ישראל שונאים את המדיינים או שמא יש בליבם חלק מן התאוה שראו אצל מדיין...

על כן אם בשדה הקרב יעמדו בני ישראל כנזופים ברפיון ידיים ידע כי אין שנאת המדיינים בליבם ואם ילחמו בכעס ובחזמה ידע כי שונאים בני ישראל את המדיינים.

וזה שאומר המדרש: "ישמח צדיק כי חזה נקם!". (וקראת לשבת עונג)

סיפור ו' לשולחן שבת

כבודו של בלעם בזכות ישראל "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב"

יש להבין - שואל רבי יוסף חיים בעל ה"בן איש חי" - מדוע מספרת לנו התורה מה היה בסופו של רשע זה? ועוד לאחר שהתנבא טוב על ישראל וזכה שנכתבה נבואתו בתורה מדוע מת במיתה משונה כזאת?

אלא- אמר ה"בן איש חי" - "ניתן להסביר זאת במשל:

איש אחד בור ועם הארץ החליט לבוא בשבת לבית הכנסת. בבית הכנסת היו ספסלים מסודרים עם שמות המתפללים איש איש ומקומו. בשתי השורות האחרונות היו ספסלים מיוחדים לאורחים. כאשר הגיע עם הארץ זה אל בית הכנסת היו הקהל באמירת ברכות השחר על כן נעמדו כולם על רגליהם. ליבו של עם הארץ עלץ בקירבו! הקהל כולו קם לכבודו! ללא כל היסוס פנה האיש היישר אל כותל המזרח שם התיישב על מקומו של ראש הקהל!

כאשר הגיע אל המקום סיימו הקהל את אמירת ברכות השחר והתיישבו כולם. עתה לא נותר ספק בליבו של האיש שהקהל מכבד אותו עד מאוד שהרי מיד כאשר הגיע אל מקומו המכובד כולם התיישבו!...

לפתע ניגש אליו הגבאי והובילו אחר כבוד אל הספסל האחרון ספסל האורחים... לא עברו רגעים מועטים וראש הקהל נכנס וצעד אל מקומו הביט האיש וראה כי את ראש הקהל לא מכבדים כל כך כמו שכיבדו אותו שכן מפניו כולם בבת אחת ואילו מפני ראש הקהל עמדו האנשים רק כאשר עבר בקרבם...

כאשר שב לביתו סיפר לאשתו את רוב הכבוד שנחל בבית הכנסת. רק הגבאי השוטה - כך סיפר - לא כיבד אותי כראוי!...

אשתו שהייתה חכמה ממנו הבינה מיד את אשר ארע לבעלה והסבירה לו כי כפי הנראה נכנס בדיוק כאשר הקהל היו צריכים לעמוד מחמת התפילה.

וראיה יש לי - כך אמרה - שהרי בשעה שהגבאי לקח אותך אל ספסל האורחים איש לא עמד לכבודך!...
כן הוא גם הנמשל:

אמר ה"בן איש חי" - בלעם חשב שהוא ראוי לנבואה ומחמת כבודו נכתבה נבואתו בתורה מצד נבואותיו של משה רבינו עליו השלום... וכדי שתתברר טעותו עשה הקב"ה שלא יתקיים בו מה שניבא על עצמו: "ותהי אחריתי כמוהו" אלא מת בחרב מיתת שפלים.

סופו הוכיח על תחילתו שכל מה שנכתבה נבואתו בתורה לא נכתבה מפני חשיבותו אל מפני כבודם של ישראל! מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ז' לשולחן שבת

"ואנחנו ניחלץ חושים לפני בני ישראל" (ל"ב - י"ז) הרה"ק רבי יהודה לייב בעל ה"שפת אמת" מגור זיע"א התגורר בילדותו בבית סבו הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם זיע"א. לילה אחד האריך הילד יהודה לייב בתלמודו עד עלות השחר, ורק אז עלה על מיטתו לשינה קצרה. בבוקר השכם נכנס לחדרו סבו הצדיק, והעיר אותו משנתו העמוקה, והוכיח אותו ונתן לו מוסר על כך שעדיין הוא ישן בשעה כה מאוחרת, ואינו קם בזריזות לעבודת ה'. הקשיב הילד לדברי סבו, לא ענה ולא הצטדק, לאחר מכן נודע לסבו כי נכדו ישב כל הלילה ולמד, וזאת הסיבה לאיחור בקימה. שאל אותו למה לא אמרת לי, הרי אם הייתי יודע לא הייתי מוכיח אותך. ענה הילד: בפרשת מטות אנו רואים שמשה רבנו הוכיח את בני גד ובני ראובן בדברים קשים, לאחר שמשה רבנו סיים את דבריו, עונים בני גד ובני ראובן: "ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל", ולכאורה קשה, אם היה בדעתם מתחילה לעלות ולהילחם, למה נתנו למשה רבנו להוכיח אותם בדברים קשים? היה עליהם לומר לו מיד את מחשבותיהם, והתירוץ הוא: שבני גד ובני ראובן שמחו שנפלה להם ההזדמנות לשמוע דברי מוסר ממשה רבינו, האם יותרו על כך? וכי מלתא זוטרתא היא לשמוע דברי מוסר מפי משה רבינו? כך גם אני, סיים הילד ואמר: אם הייתי מספר מיד כי הסיבה שהתאחרתי לקום ביא, מפני שלמדתי כל הלילה לא הייתי זוכה לשמוע את דברי המוסר הנפלאים של סבא

סיפור ח' לשולחן שבת

בפרשת מטות, משה רבנו משיב לבקשת שבט גד ראובן וחצי שבט המנשה, לתת את חלקם בכיבוש ארץ ישראל ורק לאחר מכן יזכו לרשת את נחלת מעבר הירדן המזרחי. וכדברי משה "והייתם נקיים מה' ומישראל" (לב כב) קודם תמלאו את חובותיכם לעם ישראל ורק אח"כ תוכלו להתפנות לטובתכם. הנקיות כלפי שמים מחייבת את עם ישראל בכל תחום. כל מקרה של אי וודאות ראוי להטיל בספק עד שנברר את האמת במידת האפשר.

מסופר על אשה עשירה ממדינת הונגריה שהיתה חשוכת בנים, באה האשה אל רב העיר ובידה סכום של ארבע מאות זהובים, וביקשה לשלוח אותם כדורון לאחד הצדיקים שיתפלל עבורה שתיפקד בזרע של קיימא. הציע הרב לשלוח את הכסף להגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א רבה של ירושלים עיה"ק ת"ו. מסרה האשה את הכסף והרב שלח את הסכום לרבי יוסף חיים, כעבור כמה שבועות בא בעל האשה אל הרב בתרעומת, על שהסכים לקבל סכום גדול מאשתו בלא ידיעתו, הרב הצטדק שחשב שהאשה עשתה זאת מידיעתו, אולם העשיר תבע שהרב ידרוש שיוחזר הכסף מירושלים. לרב לא היה נעים לעשות כן, לכן הציע לבעל שהוא ישלם את כל הסכום מכיסו הפרטי בתשלומים. עוד הם מדברים ומסכמים את העניין, נכנס הדוור לבית הרב והביא לו מכתב באחריות שהגיע מירושלים, העיף הרב מבט לכתובת השולח ומה נדהם לקרוא הרב יוסף חיים זונענפעלד מירושלים, פתח את המכתב ומצא את הסכום בסך ארבע מאות זהובים ששלח לר' יוסף חיים זונענפעלד. הבעל התרגש וביקש לשמוע מה כותב רבה של ירושלים, נענה הרב והקריא לפניו את המכתב: "קיבלתי את מכתבו בצירוף הכסף, אולם מכיון שמעלת כבודו כותב שאשה מסרה לו זאת, חוששני אולי עשתה זאת מבלי רשות בעלה, לכן הנני משיב לו חזרה את הכסף, ואבקשו למסור כל הסך תיכף ומיד לאשה. אולם כמובן לא מיעטתי בשביל כך למלא את בקשתה בדבר התפילות, ויהי רצון שיתקבלו התפילות ויזכו לישועה בקרוב." עיני הרב והבעל זלגו דמעות מרוב התרגשות, ובו במקום שלח חזרה את הכסף לרבה של ירושלים.

סיפור ט' לשולחן שבת

מהפסוק "והייתם נקיים מה' ומישראל" לומדים את ההימנעות מחשד הבריות על הנאת היחיד מטובת הכלל. כמו אנשים העוסקים בצרכי ציבור, תרומות וכו' ועומדים תמיד בביקורת על הנאות אישיות שיש להם מעצם העיסוק. מעשה היה בזמן שבית המקדש היה קיים, שהיתה משפחה בירושלים שנקראה בית גרמו, ומשפחה זו היתה מומחית למעשה לחם הפנים, ו לא היו אומנים גדולים מהם, הם לא רצו ללמד אומנות זו לאחרים, שאלו אותם חכמים למה אין אתם רוצים ללמד אומנות זו לאחרים? ענו אבותינו ידעו שעתידי בית המקדש להיחרב, ואם נלמד לאחרים שמא יבא יהודי שאינו כשר ויעשה אותה לעבודה

זרה, ולכן קיבלו על עצמם שלא ללמד האומנות לשום אדם, ומצאו חן בעיני החכמים, ומעולם לא נמצאת פת נקיה בידי בניהם, שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה הם ניזונים, לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל, וכן היו חכמים מזכירים אותם תמיד לשבח כמו שנאמר זכר צדיק לברכה. וכן היתה משפחה אחרת ששמו היה בית אבטינס, שהיו בקיאים במעשה הקטורת, ולא רצו ללמד אומנות זו לשום אדם, שלא יבוא אדם שאינו הגון ויעשה קטורת כזו לע, "ז", וכשראו חכמים כך שאמת הדבר שראו שמעולם לא יצאה מבתים כלה מבושמת, שלא יאמרו ממעשה הקטורת נתבשמה, לקיים הכתוב והייתם נקיים מה' ומישראל היו מזכירים אותם לשבח..

סיפור י' לשולחן שבת

בפרשת מסעי, הקב"ה מצווה את משה רבנו על חלוקת הארץ "זאת הארץ אשר תיפול לכם בנחלה" ומובא בגמרא מסכת סנהדרין: פעם אחת באו בני ארץ אפריקיא לדון עם בני ישראל לפני אלכסנדר מוקדון. "ארץ כנען שלנו היא!" - טענו בני האפריקיא - שהרי ארץ ישראל נקראת בתורה: "ארץ כנען" וכנען אבינו היה... אמר זקן אחד גביהה בן פסיסא שמו, לחכמי ישראל: תנו לי רשות ואלך אני ואדון עימהם לפני המלך אם ינצחו אותי אמרו להם: "האדם הפשוט שבנו ינצחם..." ואם אנצח אני אותם אמרו להם: תורת משה רבינו נצחה אתכם! הסכימו החכמים ונתנו לו רשות. "מהיכן אתם מביאים ראיה שארץ כנען שלכם?" שאל גביהה בן פסיסא את בני אפריקיא. "מן התורה!" ענו לו. אמר להם: "אף אני יביא ראיה מן התורה שנאמר: "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו!" "אם כן" - המשיך גביהה בן פסיסא - "אימרו לי כאשר עבד קונה נכסים למי הם שייכים? לאדון! משום כך הארץ שלנו. ולא עוד אלא הרבה שנים שלא עבדתם אותנו חייבים אתם לנו כסף רב בעבור שנים אלו..." "החזירו לו תשובה!" אמר אלכסנדר מוקדון. "תן לנו זמן שלושה ימים" - אמרו בני אפריקיא - "ואז נשיב תשובה". נתן להם המלך זמן בדקו ולא מצאו תשובה. מיד ברחו והניחו את שדותיהם כשהם זרועות וכרמיהם כשהם נטועים ואותה שנה שביעית הייתה...

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות:

פרשת הנדרים, שבועות ואיסורים

הפרשה נפתחת בשמירת הלשון ומוצא שפתים "איש כי ידר נדר או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה". במקרים מסויימים הקב"ה נתן אפשרות להפר את הנדר, השבועה או האיסור

1. כתוב בפס' "איש כי ידר נדר לה'... לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" מה הפירוש "לא יחל דברו"? (רש"י ל,ג) כמו לא יחלל (מ) דברו, לא יעשה דבריו חולין;
2. כתוב בפס' "ואשה כי תדר נדר לה' ואסרה אסר בבית אביה בנעריה", מה הפירוש "בבית אביה" האם הכוונה היא שכשנדרה את הנדר היתה בבית אביה ממש? (רש"י ל,ד) ברשות אביה (ג) ואפילו אינה בביתו (ספרי שם);
3. התורה מפרטת לנו על נערה שנודרת, נשבעת או אוסרת על עצמה משהו מסויים. (נערה היא ילדה מגיל אחת עשרה עד שתים עשרה וחצי בממוצע). מי יכול להפר לה את הנדר? (ל,ו) אבא שלה
4. כתוב בפס' "ואם הניא אביה אותה ביום שמעו כל נדריה ואסריה אשר אסרה על נפשה לא יקום", מה הפירוש "ואם הניא אביה אותה", ומה לשון "הנאה"? (רש"י ל,ו) אם מנע אותה מן הנדר, כלומר שהפר לה.
5. ילדה שעברה את גיל שתים עשרה וחצי נקראת "בוגרת" ואבא שלה לא יכול יותר להפר לה נדרים. מי יכול להפר את הנדר אם הנערה מאורסת? (ל,ז) הארום
6. חז"ל לימדו אותנו שכדי להפר הנדרים של נערה מאורסה (לפני הנישואין) צריכים גם האבא וגם הארום צריכים יחד להפר. אלמנה וגרושה שאין להן בעל, הנדרים שלהן מתקיימים. מי יכול להפר את הנדר לאישה נשואה? (ל,יב) הבעל
7. עד מתי ניתן להפר את הנדר? (ל,טז) רק ביום ששמע על הנדר
8. מה יקרה אם הבעל מפר את הנדר לאחר היום ששמע? (ל,טז) הוא נושא את העוון

נקמת בני ישראל במדין

1. הקב"ה מצוה לנקום במדין על מעשה זמרי בן סלוא והמתים במגפה. "נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים". מה יקרה לאחר הנקמה במדין? (לא,ב) משה רבינו ימות
2. כתוב בפס' "נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים" למה ה' לא צוה להלחם במואבים, שהרי המואבים הם אלו שהזמינו את מדין להכשיל את ישראל? הבא שני פירושים. (רש"י לא,ב) ולא מאת המואבים, (ט) שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה, שהיו יראים מהם שיהיו שוללים אותם,

1. שלא נאמר אלא אל תתגר במ מלחמה (דברים ב, ט), אבל מדינים נתעברו על ריב (ז) לא להם. דבר אחר, מפני ב' פרידות (כ) טובות שיש לי להוציא מהם, רות המואביה ונעמה העמונית
2. כתוב בפס' "וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא" למה מוזכר שמשה עשה את צווי ה', הרי הדבר פשוט, אם כן מה הפס' בא ללמדנו? (רש"י לא, ג.) אף על פי ששמע שמיתתו תלויה (ל) בדבר, עשה בשמחה ולא איחר (ספרי קנז):
3. כתוב בפס' "החלצו מאתכם אנשים לצבא", לכאורה המילה "אנשים" בפס' מיותרת אם כן מה הכוונה במילה "אנשים"? (רש"י לא, ג.) צדיקים, (מ) וכן בחר לנו אנשים (שמות יז, ט), וכן אנשים חכמים ויודעים (דברים א, ט):
4. כתוב בפס' "החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת את נקמת ה' במדין" למה נאמר שנקמה זו היא "נקמת ה'" והלא היא "נקמת ישראל" במדין (רש"י לא, ג.) שהעומד כנגד ישראל, כאילו עומד (ג) כנגד הקב"ה:
5. כתוב בפס' "וַיִּמְסְרוּ מֵאֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְפֵי לְמִטָּה " וכו', מה הפירוש " וַיִּמְסְרוּ " ? (רש"י לא, ה.) להודיען שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל, עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר, עוד מעט וסקלוני (שמות יז, ד), ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין, לא רצו ללכת, עד שנמסרו (ע) על כרחן
6. מי יצא עם בני ישראל למלחמה במדין ומה לקח איתו? (לא, ו.) פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ וְחִצְצֵרֹת הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ
7. פינחס לוקח עימו את כלי הקודש - זה הארון והציץ, ומדוע היה צריך אותם? שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין בכשפים, והוא עצמו פורח עמהם. פינחס הראה להם את הציץ שהשם של הקב"ה חקוק בו והם נפלו, לכך נאמר על חלליהם במלכי מדין, שנופלים על החללים מן האויר. עם ישראל הורג כל זכר במדין. מי הם חמשת מלכי מדין שמתו במלחמה בנוסף לבלעם? (לא, ח.) אֶת אָוִי וְאֶת רָקֵם וְאֶת צוּר וְאֶת חוּר וְאֶת רַבֵּעַ חַמְשֵׁת מַלְכֵי מִדְיָן
8. לאחר הנצחון במלחמה, הלוחמים שורפים את עריהם של המדינים, לוקחים שלל (הן מטלטלין של מלבוש ותכשיטין), ביזה (הוא ביזת מטלטלין שאינם תכשיטין) ומלקוח (אדם ובהמה) ומביאים לעם ישראל. משה רבינו קוצץ (כועס) עליהם שלא הרגו את הנשים שהחטיאו את עם ישראל וגרמו למגפה בעם. מי צריך לשבת מחוץ למחנה שבעת ימים עד להיטהרות מטומאת מת? (לא, יד.) כָּל הַרְגַּ נֶפֶשׁ וְכָל נִגְעַ בְּחָלָל

מובא במדרש תנחומא פרשת מטות, אות ג נקם נקמת. רבי יהודה אומר, אלו רצה משה לחיות כמה שנים, היה חי. שאמר ליה הקדוש ברוך הוא, נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף. תלה הקדוש ברוך הוא מיתתו בנקמת מדין. אלא להודיען שבחו של משה, שלא אמר, בשביל שאחיה אעבב נקמת בני ישראל מן המדינים. מיד, וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין. אנשים, צדיקים. ולהלן, בחר לנו אנשים (שמות יז, ג.) נמי צדיקים. וכן, בנפול תרדמה על אנשים (איוב ד, ט). לתת נקמת ה' במדין. הקדוש ברוך הוא אומר, נקמת בני ישראל. ומשה אומר, נקמת ה'. אלא אמר הקדוש ברוך הוא להם, הריני ואתם יקו שלכם מתבקשים, שגרמו לי להזיק אתכם. אמר משה, רבון העולם, אם היינו ערלים או עובדי עבודה זרה או כופרים בפצות, לא היו שונאים אותנו ולא רודפין אחרינו, אלא בשביל תורה שנתת לנו. לכך הנקמה שלך. הוי, לתת נקמת ה' במדין.

דיני הגעלת כלים

1. משה רבינו מלמד את עם ישראל כיצד יש לטהר כלים של גוים כדי שהיהודי יוכל להשתמש בו. כל כלי צריך להיטהר באופן שבו בישלו בו. מה הפירוש "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר" (רש"י לא, כג.) כל דבר אשר יבא באש. לבשל בו (ס) כלום: תעבירו באש. כדרך תשמישו הגעלתו, מה שתשמישו על ידי חמין יגעילנו בחמין, ומה שתשמישו על ידי צלי, כגון השפוד והאסכולה, ילבנו באור
2. מה הפירוש "וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים" (רש"י לא, כג.) וכל אשר לא יבא באש. כל דבר שאין תשמישו על ידי האור, כגון כוסות וצלוחיות, שתשמישן בצונן ולא בלעו איסור: תעבירו במים. מטבילו ודי, ודוקא כלי מתכות

חלוקת השלל התרומות ממלחמת מדין

1. התורה מפרטת את חלוקת הרכוש מהמלחמה. מה הפירוש "וחצית את המלקוח בין תופשי המלחמה... ובין כל העדה" (רש"י לא, כז.) חציו לאלו וחציו (צ) לאלו
2. מתוך כל הרכוש (בקר, צאן וחמורים) והנשים שנלקחו במלחמה, הקב"ה מצוה להביא מכס תרומה לקודש. כמה תרומה צריכים להביא הלוחמים לאלעזר הכהן וכמה צריכים שאר בני ישראל להביא ללוויים? (לא, כח, ל) הלוחמים אחד מחמש מאות והשאר אחד מחמישים
3. מדוע מבקשים ראשי הצבא להקריב לקב"ה לכפר על נפשותם? (לא, מט, נ) כיוון שלא נפקד מִמֶנּוּ אִישׁ מהם "אצעדה" "צמיד" ו"עגיל" (רש"י לא, ג.) אצעדה. אלו צמידים של רגל: וצמיד. של יד: עגיל. נזמי אוזן
4. מה עושה אלעזר הכהן עם התכשיטים שמביאים אנשי הצבא לכפר על נפשותם? (לא, נד.) וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ אֶל אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּזְרְוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל

נחלת שבטי גד, ראובן וחצי שבט מנשה

1. לבני שבט ראובן וגד היה מקנה(צאן ובקר) רב וחיפשו שטחי מרעה גדולים. מה הם מבקשים ממשה רבינו? (ל,ה) יתן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזת אל תעברנו את הירדן
 2. משה רבינו מתנגד. השלימו: " האחיכם _____ פה" (ל,ו) האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבּו פה
- משה רבינו מזכיר לבני שבט ראובן וגד את חטאם של המרגלים שניסו להניא (למנוע) מבני ישראל מלהיכנס לארץ ומזכיר להם את העונש שקיבל כל דור המדבר במשך ארבעים שנה.
3. כתוב בפס' "ויגשו אליו ויאמרו גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו" מה למדים מכאן?(רש"י ל,טז) חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו מקניהם לטפם, אמר להם משה, לא כן, (ג) עשו העיקר עיקר והטפל טפל, בנו לכם תחלה ערים לטפכם, ואחר כך גדרות ליצאנכם:
 4. מה הפירוש "ואנחנו נחליץ חשים לפני בני ישראל"(רש"י ל,יז) לפני בני ישראל. בראשי גייסות, מתוך שגבורים היו
 5. משה רבינו מסכים להתחייבותם של בני שבט ראובן וגד לצאת למלחמה לכיבוש הארץ עד להנחלתה וזאת על מנת שיקבלו את נחלתם בעבר הירדן המזרחי. על מי מצווה משה לבצע את ההסכם? (ל,כח) אלקעזר הכהן, יהושע בן נון וראשי אבות המטות לבני ישראל
 6. מי מצטרף לשבט ראובן וגד? (ל,לג) חצי שבט מנשה
 7. מי האנשים שכבשו ערים בעבר הירדן וקראו על שמם את הערים? (ל,מא, מב) יאיר, נבח

מובא במדרש רבה (פרשת בבא בת רב) "ומקנה רב, זה שאמר הכתוב (קהלת י, ב): לב חכם לימינו ולב פסיל לשמאלו... לב חכם לימינו, זה משה. ולב פסיל לשמאלו, אלו בני ראובן ובני גד, שעשו את העקר טפל ואת הטפל עקר, שחבבו את ממונם יותר מן הנפשות, שהן אומרים למשה (במדבר ל, טז): גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו. אמר להם משה, אינה כלום, אלא עשו את העקר עקר, תחלה (במדבר ל, כד): בנו לכם ערים לטפכם, ואחר כך (במדבר ל, כד): וגדרת ליצאנכם, הוי לב חכם לימינו זה משה, ולב פסיל לשמאלו אלו בני ראובן ובני גד, אמר להם הקדוש ברוך הוא אתם חבבתם את מקניכם יותר מן הנפשות, חייכם אין בו ברכה, עליהם נאמר (משלי כ, כא): נחלה מבהלת בראשונה ואחריתה לא תברך.

ובמדרש תנחומא (פרשת מסעי, טו) "ומקנה רב היתה לבני ראובן ולבני גד. ולמדנו רבנו, כמה מתנות נבראו בעולם. כך שנו רבותינו, שלש מתנות נבראו הקדוש ברוך הוא בעולם, חכמה וגבורה ועשר. זכה אדם לאחד מהן, נוטל חמדת כל העולם. זכה בחכמה, זכה בכל. זכה בגבורה, זכה בעשר, זכה בכל. אימתי, בזמן שהן מתנות שמים ובאות מלח הגבורה של הקדוש ברוך הוא, אבל גבורתו ועשרו של אדם אינה כלום. שכן אמר שלמה, שבתי וראיתי תחת השמש וגו' (קהלת ט, יא). וכן ירמיה אמר, כה אמר ה', אל יתהלל חכם וגו' (ירמיה ט, כב). ומתנות אלו בשעה שאינן מן המקום, סופן ליפסק ממנו. שנו חכמים, שני חכמים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאמות העולם. אחתהאל ואחתהאל, ובלעם מאמות העולם, ושניהם אבדו מן העולם הזה ומן העולם הבא. שני גבורים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאמות העולם. שמשון מישראל, ונלית מאמות העולם, ושניהם אבדו מן העולם. שני עשירים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאמות העולם. קרח מישראל, והמן מאמות העולם, ושניהם אבדו מן העולם. למה, לפי שלא היתה מתנתן מן הקדוש ברוך הוא, אלא היו חוטפין אותה להן. וכן את מוצא בבני גד ובני ראובן, שהיו עשירים הרבה והיה להם מקנה גדול וחבבו את ממונם וישבו להם חוצה לארץ. לכך גלו תחלה מכל השבטים, שנאמר: ויגלם לראובן ולגדי ולחצי שבט המנשי (דה"א ה, כו). ומי גרם להם. על שהפרישו עצמם מן אחיהם בשביל מקניהם. ומינו, ממה שקראו בענין ומקנה רב היתה לבני ראובן ולבני גד.

סיכום מסעות בני ישראל

1. פרשת מסעי מתחילה בתיאור מסעות בני ישראל מיציאתם ממצרים למחרת פסח. סה"כ עוברים בני ישראל ארבעים ושתיים מסעות. רישמו עשרה מקומות בהם חנו בני ישראל (לג,הי"ט)
2. מה נרמז בשם העיר "רתמה"(רש"י לג,יח) על שם לשון הרע (ז) של מרגלים, שנאמר מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים (תהלים קכ, ד):
3. היכן נפטר אהרון הכהן, בן כמה היה ומה היה המועד? (לג,לז-ל"ט) בהר הקר בקצה ארץ אדום, בן 123, בחודש החמישי באחד לחודש (ר"ח אב)

ירושת הארץ

1. הקב"ה מצווה על ירושת הארץ. מה פירוש המילה "והורשתם"(רש"י לג,גב) (ל) וגרשתם
2. מה צריכים בני ישראל לעשות בנוסף להורשת גויי הארץ? השלימו: "ואבדתם את כל _____ (בתי עבודה זרה) ואת כל צלמי _____ (פסילים) תאבדו ואת כל _____ (מקומות גבוהים נוספים לעבודה זרה) תשמדו"(לג,גב) ואבדתם את כל משפיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במותם תשמדו
3. הקב"ה מזדוהיר את עם ישראל מפני הסכנה של השארת יושבי הארץ לאחר הכיבוש. מה הפירוש "והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם"(רש"י לג,גה) והיה אשר תותירו מהם. יהיו לכם (צ) לרעה: לשכים בעיניכם. ליתדות המנקרות עיניכם, תרגום של יתדות, שיכיא: מה הפירוש "ולצנינם" בפס'(רש"י לג,גה) פותרים בו הפותרים לשון מסוכת (ק) קוצים, הסוככת אתכם לסגור ולכלוא אתכם, מאין יוצא ובא:

גבולות הארץ המובטחת

1. הקב"ה מצווה את עם ישראל על גבולות הארץ המובטחת, אותה יצטרכו לכבוש בכניסתם לארץ (כמתואר במפה). מי יורש את השטח של ארץ כנען? (לד,יג) תשעת המטות ויחצי המטה
2. ראינו בברית בין הבתרים שהארץ שהקב"ה מבטיח לאברהם היא עד נהר פרת היא ההבטחה לעתיד לבוא שבו ארץ ישראל תרחב מעבר לקיים בהבטחה ליוצאי מצרים ומעבר למה שיש לנו היום. (לד,יד)

מנחילי הארץ

1. הקב"ה קובע מי האנשים שינחלו את הארץ עם יהושע בן נון ואלעזר הכהן. מי מבין האנשים המתוארים לא מת בעונש דור המדבר? (לד,יז כח) כלב בן יפונה
2. כתוב בפס' "אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ" מה הפירוש "אשר ינחלו לכם"? (רש"י לד,יז) בשבילכם, (ע) כל נשיא ונשיא אפוסטרופוס לשבטו, (פ) ומחלק נחלת השבט למשפחות ולגברים, (צ) ובורר לכל אחד ואחד חלק הגון, ומה שהם עושין יהיה עשוי, כאילו עשאו שלוחים.

נחלת שבט לוי

1. למדנו בפרשות קודמות ששבט לוי לא מקבל נחלה בגלל עבודת הקודש. הקב"ה מצווה לתת ללויים ערים לשבת בתוך נחלות בני ישראל עם שטח שיספיק לבהמתם ורכושם. כמה ערים בסה"כ יהיו ללויים וכמה מתוכם היו ערי מקלט? (לה,יז) ארבעים ושמונה. מתוכם שש ערי מקלט
2. האם כל שבט יתן ללויים מספר ערים שווה? לפי מה נקבע כמה ערים יתן כל שבט? (לה,ח) מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו איש כפי נחלתו אשר ינחלו יתן מעריו ללויים

ערי המקלט

התורה מלמדת אותנו כי הקב"ה מגלגל זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב ע"י רוצח בשגגה.

1. כיצד יכול להינצל הרוצח בשגגה ממוות עד שיתבררו העובדות בבית הדין? (לה,יב) רץ אל עיר המקלט
2. כתוב בפס' "והיו לכם הערים למקלט מגואל" מה הפירוש "למקלט מגואל"? (רש"י לה,יב) מפני גואל הדם, (ר) שהוא קרוב לנרצח
3. כמה ערי מקלט היו והיכן? (לה,יג) שש. שלוש בתוך הארץ ושלוש מעבר לירדן המזרחי
4. איזה חפצים מפרטת התורה לרוצח במזיד (שלושה חפצים)? (לה,טז) יח) בכלי ברזל, באבן, בכלי עץ
5. מי הורג את הרוצח במזיד? (לה,יט) גואל הדם (קרוב משפחה של הנרצח)
6. כיצד יכריעו בית הדין שהרוצח היה במזיד? השלימו: וְאִם _____ או _____ עָלָיו _____ או _____ בְּיָדוֹ (לה,כ"א) וְאִם בְּשִׁנְאָה יִדְבְּקוּ או הַשְּׁלִיךְ עָלָיו בְּצִדָּה וְיָמַת או בְּאֵיבָה הִכּוּ בְּיָדוֹ
7. כתוב בפס' "או השליך עליו בצדיה וימת" מה הפירוש "בצדיה"? (רש"י לה,כ) בתרגומו בכמנא, במארב
8. כיצד יכריעו בית הדין שהרוצח היה בשוגג? איזה מקרים מפורטים בתורה? (לה,כב) כג) דחף אותו בלא שנאה, השליך כלי בלי לכוון, הפיל אבן בלי לראות את הנרצח והוא לא אויב שלו ולא מבקש להרע לו
9. מה הפירוש "ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו"? (רש"י לה,כב) באונס, ותרגומו בתכניף, שהיה סמוך לו, ולא היה לו שהות להזהר עליו;
10. לאחר שבית הדין עושה משפט ומכריע שהרוצח היה בשוגג, מוחזר הרוצח לעיר המקלט. עד מתי הוא צריך לשהות שם ומה יקרה לו אם יצא לפני תום הזמן? (לה,כ"ז) עד מות הכהן הגדול, גואל הדם יהרוג אותו
11. למה הרוצח בשגגה נשאר בעיר המקלט "עד מות הכהן הגדול"? (רש"י לה,כ"ז) עד מות הכהן הגדול. שהוא בא להשרות שכנה בישראל ולהאריך ימיהם, והרוצח בא לסלק את השכנה מישראל ומקצד את ימי החיים, אינו כדאי שיהא לפני כהן גדול. דבר אחר, לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל, (י) שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו
12. התורה מוסיפה אזהרות נוספות בנושא הרוצח. כמה עדים למעשה הרוצח צריך שיהיו כדי להרוג את הרוצח? (לה,ל) לפחות שנים
13. מה הפירוש "ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו" וכו'? (רש"י לה,לב) למי שנס אל עיר מקלטו, שהרג בשוגג, אינו נפטר מגלות - בממון, ליתן כופר לשוב לשבת בארץ בטרם ימות הכהן

14. התורה אוסרת על קבלת כופר (תשלום פדיון) לרוצח במזיד שעונשו מות וכופר לרוצח בשגגה כדי לשחררו מעיר המקלט. מדוע? השלימו: " וְלֹאֲרֹץ לְ... בָּהּ כִּי... " כלומר הדרך היחידה לכפרה על הרצח היא במות הרוצח. (להלג)
15. מה הפירוש "כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל"? (רש"י להלד) אף בזמן שהם טמאים, שכינה (שרויה) ביניהם

נחלת בנות צלפחד

למדנו בפרשה הקודמת על בקשת בנות צלפחד לקבל את נחלת אביהן למרות שבנות לא אמורות לרשת וכך ציווה הקב"ה לתת להם את נחלת צלפחד.

- ראשי האבות למשפחת בני גלעד פונים אל משה בטענה שכשבנות צלפחד יתחתנו עם אחד משבטי ישראל יונגרעה נחלתן מנחלת אבתינו ונוסף על נחלת המטה אשר תהיינה להם, מה הפירוש "ונוסף על נחלת המטה" וכו'?(רש"י לו,ג) שהרי בנה יורשה, והבן מתיחס על שבת אביו:
- מה מצווה הקב"ה לעשות במקרה זה? השלימו: " וְכָל בֵּית יִרְשֶׁת נַחֲלָה לְאַחַד... תְּהִיָּה לְאִשָּׁה" (ח, ו) וְכָל בֵּית יִרְשֶׁת נַחֲלָהלְאַחַד מִמִּשְׁפַּחַת מִטָּה אֲבִיָּה תְהִיָּה לְאִשָּׁה "